

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА

Методичні настанови для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 014.09 Середня освіта

Харків
2020

УДК 378.147.091.33-027.22:004(072)

П-78

Укладачі:

Хміль Н.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформатики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Русскін В.М., кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри інформатики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Рецензенти:

Роганов М.Л., кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри математики та фізики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Рикова Л.Л., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформатики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

П-78 Пропедевтична практика : методичні настанови для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.09 Середня освіта (Інформатика) / уклад. Н.А. Хміль, В.М. Русскін; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2020. 42 с.

У методичних настановах представлено матеріали, форми звітності та ведення документації для проходження пропедевтичної практики, що використовуються здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми «Середня освіта (Інформатика)». Методичні настанови адресовано студентам педагогічних закладів вищої освіти, викладачам-методистам практики.

Затверджено на засіданні методичної ради факультету соціально-педагогічних наук та іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (протокол № 1 від 2.09.2020 р.).

УДК 378.147.091.33-027.22:004(072)

© ХГПА, 2020

Хміль Н. А., Русскін В. М., 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
РОЗДІЛ I. ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ.....	6
1. Мета і завдання пропедевтичної практики	6
2. Організація проходження пропедевтичної практики.....	7
3. Щоденник педагогічних спостережень. Вимоги до його оформлення	10
РОЗДІЛ II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	12
Змістовий модуль 1. Загально-педагогічні проблеми організації навчального процесу на уроках інформатики у закладах середньої освіти, що забезпечують загальну базову середню освіту	12
Змістовий модуль 2. Організаційно-методичне забезпечення пропедевтичної практики студентів	16
РОЗДІЛ III. ПІДСУМКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	19
1. Вимоги до звіту про навчальну практику.....	19
2. Критерії оцінювання результатів проходження пропедевтичної практики.....	19
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ТА ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
ДОДАТКИ	27

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах особлива роль належить підготовці студентської молоді, зокрема майбутніх учителів, які мають бути не лише носіями певних ідей, цінностей, поглядів, а й своєрідними їх «трансформаторами». Це підвищує увагу як до професійно-педагогічних, так і до особистісних якостей студентів, їхньої оперативності в інтелектуальній сфері, а тому вимагає від сучасного студента саморозвитку й самореалізації, зокрема у професійній діяльності.

У змісті Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту» акцентується увага на вирішальній ролі вчителя у здійсненні завдань реформування сучасної національної системи освіти. Його підготовка визнана справою державної ваги, оскільки від професійної майстерності, ерудиції та культури вчителя значною мірою залежить ефективність усієї освітньої роботи.

Обов'язковою складовою освітнього процесу підготовки здобувача вищої або фахової передвищої освіти до педагогічної професії є безперервна педагогічна практика [9].

Поступова адаптація студентів до професійної педагогічної діяльності та формування у них початкових, базових навичок здійснюється у процесі пропедевтичної педагогічної практики. Чітка її організація сприяє достатньо повному та якісному ознайомленню студентів з освітнім процесом у закладах загальної середньої освіти, що забезпечує первинну адаптацію їх до професійної педагогічної діяльності

шляхом формування у студентів відповідних загальних та фахових компетентностей [19, с. 179].

У пропонованих методичних рекомендаціях розкрито зміст і завдання пропедевтичної практики, визначено обов'язки студентів і методистів практики, а також вміщено зразки звітних документів й інші матеріали, які допоможуть студентам-практикантам підготуватися до проходження практики, правильно оформити необхідну документацію, знати свої права й обов'язки.

РОЗДІЛ І.

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ

1. Мета і завдання пропедевтичної практики

1.1. Метою пропедевтичної практики є оволодіння первинними вміннями педагогічної діяльності, підготовки студентів до практичного застосування засвоєних на заняттях теоретичних знань з циклу предметів фахової підготовки. Пропедевтична практика є одним з етапів підготовки студентів до активної педагогічної практики.

1.2. Основними завданнями пропедевтичної практики є: ознайомлення з організацією роботи шкільних кабінетів інформатики; ознайомлення із програмним забезпеченням комп'ютерів для проведення занять з інформатики у початковій школі; ознайомлення з програмним забезпеченням комп'ютерів для проведення занять з інформатики у середній школі; ознайомлення з методичним забезпеченням кабінетів інформатики; засвоєння шляхом спостереження практичних методів та прийомів навчання інформатики; виховання у студентів стійкого інтересу до професії вчителя інформатики, потреби в педагогічній самоосвіті; набуття навичок підготовки комп'ютерної техніки до проведення занять з основ інформатики.

1.3. Основним видом роботи студентів з даного виду практики є спостереження. Спостереження передбачає загальне ознайомлення з навчально-матеріальною базою для проведення

занять з інформатики, з організацією роботи кабінету, програмами та навчальними планами, комп'ютерним програмним забезпеченням, дидактичними матеріалами. Студенти спостерігають уроки інформатики (передбачає спостереження за характером навчально-виховних завдань, специфікою викладання інформатики, особливостями навчально-виховної роботи залежно від віку учнів; вивчення досвіду роботи вчителя із закріплення нових знань на уроці, формування в учнів практичних умінь і навичок, реалізації індивідуального підходу до учнів на уроці), беруть участь в їх обговоренні.

Крім спостереження студенти допомагають вчителю у створенні навчально-методичного та матеріального забезпечення проведення уроку інформатики, проведенні виховних заходів, наданні індивідуальної допомоги учням. А також здійснюють просвітницьку та профорієнтаційну роботу.

2. Організація проходження пропедевтичної практики

2.1. Загальні вимоги до студентів та викладачів під час проходження пропедевтичної практики.

Обов'язки студентів-практикантів:

- брати участь у семінарах, у настановчій та підсумковій конференціях;
- до початку практики одержати від керівника практики консультацію щодо оформлення звіту та необхідної документації;

- своєчасно приступити до практики;
- виконувати передбачені програмою практики завдання теоретичного та практичного характеру;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку школи;
- вивчити й суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії;
- вести облік виконаної роботи у щоденнику педагогічної практики;
- спостерігати за уроками інформатики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- підготувати звіт про виконану роботу;
- підготувати та своєчасно здати методисту на перевірку документацію з пропедевтичної практики [20; 21].

Обов'язки керівника пропедевтичної практики:

- організація, безпосереднє керівництво і контроль за роботою студентів-практикантів;
- встановлення зв'язку зі школою, проведення інструктивно-методичної роботи з учителями та адміністрацією;
- організація спостереження і проведення аналізу педагогічного процесу, актуалізація теоретичних знань студентів, відповідно до тем пропедевтичної практики;

- консультація студентів з питань розробки практичних завдань, спрямування роботи студентів у період практики і її контроль;
- підведення підсумків практики: перевірка і аналіз звітної документації студентів [20; 21].

2.2. Організація роботи студентів

Перед початком пропедевтичної практики проводиться настановна конференція (за 2-3 дні до початку практики), на якій студентів ознайомлюють зі змістом, завданнями, організацією практики.

У перший день практики студентів до закладу загальної середньої освіти веде методист практики і знайомить їх із закладом освіти, вчителями інформатики, кабінетами інформатики. Після закінчення пропедевтичної практики проводиться підсумкова конференція (на наступному тижні), на якій підводяться підсумки, аналізуються результати, обговорюються проблеми практики. Оцінювання результатів пропедевтичної практики.

Під час проходження пропедевтичної практики здобувачам вищої освіти пропонується організувати свою діяльність таким чином:

1. Щодня студент працює у закладі загальної середньої освіти 6 академічних годин, виконує відповідні завдання, передбачені практикою.
2. Виконує усі види роботи, передбачені індивідуальним планом роботи відповідно до програми практики.
3. Веде щоденник педагогічних спостережень, де

фіксуються результати спостережень і аналізується виконана робота.

4. Виконує обов'язки помічника вчителя інформатики в організації процесу навчання учнів на період практики.
5. Виконує розпорядження адміністрації закладу загальної середньої освіти та керівника практики.
6. Староста групи веде облік відвідування студентів, веде документацію.

3. Щоденник педагогічних спостережень. Вимоги до його оформлення

Щоденник педагогічних спостережень – документ, у якому студент фіксує результати спостережень, аналізує їх, висвітлює зміст своєї роботи. Щоденник педагогічних спостережень оформляється так:

– *титульна сторінка*: прізвище, ім'я, по-батькові студента, факультет, група, прізвище та ініціали методиста пропедевтичної практики, місце її проведення, термін;

– *I сторінка*: назва закладу загальної середньої освіти, його адреса, прізвища директора, його заступників, вчителів інформатики початкової та середньої школи;

– *II сторінка*: розклад уроків і розклад дзвінків;

– *III сторінка*: характеристика кабінету інформатики (наявні стенди, програмне та навчально-методичне забезпечення);

– *IV сторінка*: графік роботи на тиждень. Приклад індивідуального графіку наведено у додатку Б;

– *V сторінка*: індивідуальний план роботи студента на

тиждень; – робочі записи за кожен день практики; – звіт з аналізом результатів педагогічних досліджень. Перед складанням індивідуального плану студент вивчає програму педагогічної практики, календарний план учителя інформатики.. В індивідуальному плані фіксує всі види діяльності, передбачені педагогічною практикою. Щоденник педагогічних спостережень ведеться систематично і охайно.

РОЗДІЛ II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль 1. Загально-педагогічні проблеми організації навчального процесу на уроках інформатики у закладах середньої освіти, що забезпечують загальну базову середню освіту

1 день. Настановча конференція в академії (ознайомлення із основними завданнями педагогічної практики). Оформлення результатів: нотатки у щоденнику спостережень.

Ознайомлення із школою: розповідь заступника директора з навчально-виховної роботи про систему роботи школи, зустріч студентів із вчителями інформатики, розподіл студентів по класах. Оформлення результатів: 1) нотатки у щоденнику спостережень; 2) записи: „Відомості про навчальний заклад», «Характеристика кабінету інформатики», «Розклад дзвінків», «Розклад уроків».

Ознайомлення із тематичним та календарним плануванням навчального матеріалу. *Завдання*: ознайомитися із календарним плануванням з інформатики, з'ясувати, які методичні матеріали використовує для цього вчитель. Порівняти зміст тематичного планування із змістом навчальної програми. Оформлення результатів: висновки у формі тез записати у щоденник.

Ознайомлення з навчальним кабінетом інформатики. *Завдання*: ознайомитися з розміщенням комп'ютерів в кабінеті, з характеристиками робочих місць і комп'ютерів учителя й

учнів; з'ясувати відповідність обладнання кабінету інформатики санітарно-гігієнічним нормам; визначити, які стенди, програмне забезпечення та інші не технічні засоби навчання використовуються в кабінеті для організації навчання інформатики та інших предметів. Зробити фотографії. Проаналізувати доцільність і ефективність обладнання та оформлення кабінету. Оформлення результатів: висновки у формі тез записати у щоденник.

II день. Аналіз відвіданих уроків інформатики щодо реалізації на них принципів навчання.

Завдання: у щоденнику записати приклади реалізації на уроках інформатики принципів навчання. Оформлення результатів: 1) у щоденнику записати тему, триєдину мету, обладнання уроку (з конспекту вчителя). Хід уроку законспектувати, для цього сторінку поділити на дві частини (у першій частині - запис конспекту уроку, а у другій зазначити, який принцип навчання у даному випадку є домінуючим);

2) письмово зробити висновок: у чому проявляється системний підхід до принципів навчання на уроках? (тезово дати відповідь)

Проведення бесіди пізнавального характеру з учнями класу. *Завдання.* Розробити зміст бесіди (перелік питань). Оформлення результатів: зміст бесіди та свої висновки з кожного запитання тезово записати у щоденник.

Перевірка зошитів учнів класу. Оформлення результатів: узагальнені результати (у відсотках) та власні висновки про рівень засвоєння навчального матеріалу й причини типових

помилку тезово записати у щоденник.

III день. Аналіз відвіданих уроків інформатики щодо застосування на них різних видів наочності та методики роботи з ними.

Завдання: познайомитися із унаочненням, яке є у вчителя. Оформлення результатів: 1) у щоденнику замальовати зразки карток для індивідуальної роботи, сигнальних карток; 2) зафіксувати систематизацію ілюстративного матеріалу (тематику добірок матеріалів, розділи, комплекти методичних матеріалів, каталоги тощо); 3) проаналізувати відвідані уроки інформатики, аналіз занотувати у щоденник практики.

Додаткове завдання. Виготовити електронних дидактичних матеріалів засобами Інтернет-сервісів за завданням вчителя. Оформлення результатів: продемонструвати керівнику педпрактики виготовлену наочність.

Підготувати фрагмент уроку інформатики із використанням наочності. Оформлення результатів: порівняти власний підхід до використання наочності із тим, який вчитель запропонував на уроці; тезово записати висновки).

IV день. Аналіз відвіданих уроків щодо використання самостійної роботи: види (класифікація за різними ознаками).

Оформлення результатів: 1) у щоденнику записати тему, триєдину мету, обладнання уроку (з конспекту вчителя). Хід уроку законспектувати, для цього сторінку поділити на дві частини (у першій частині - запис конспекту уроку, а у другій зазначити, який вид самостійної роботи використовується у

кожному випадку (дати комплексну характеристику – характеристика за різними підходами); 2) письмово зробити висновок: чи є доцільною методика організації самостійної діяльності учнів на уроці (поетапність самостійної роботи, її розвивальне спрямування, різноманіття форм самостійної діяльності тощо).

Підготувати фрагмент уроку інформатики із використанням самостійної роботи учнів. Оформлення результатів: порівняти власний підхід до використання самостійної роботи із тим, який вчитель запропонував на уроці; тезово записати висновки).

V день.

1. Аналіз відвіданих уроків щодо використання методів навчання: види, послідовність, методика застосування кожного.

Оформлення результатів: 1) у щоденнику записати тему, триєдину мету, обладнання уроку (з конспекту вчителя). Хід уроку законспектувати, для цього сторінку поділити на дві частини (у першій частині - запис конспекту уроку, а у другій зазначити, який метод навчання використовується у кожному випадку (дати комплексну характеристику - характеристика за різними підходами);

2) письмово зробити висновок: чи є доцільною методика використання методів навчання на уроці (відповідність меті уроку або етапу, репродуктивний чи продуктивний характер діяльності, характеристика метода за джерелом знань, його розвивальне спрямування, різноманіття методів навчання та доцільність їх сполучення тощо).

Самостійне проведення на уроках (з дозволу вчителя) фізкультхвилинок.

2. Вивчити досвід роботи вчителя інформатики щодо організації та здійснення позакласної роботи: ознайомитися з відповідною документацією, здійснити спостереження та аналіз позакласного заходу, вивчити досвід підготовки учнів до участі в олімпіаді з інформатики та МАН.

Оформлення результатів: короткий аналіз записати у щоденнику.

Змістовий модуль 2. Організаційно-методичне забезпечення пропедевтичної практики студентів

VI день. Визначення триєдиної мети уроків (освітньої, розвиваючої, виховної), які спостерігали.

Завдання: у щоденнику записати тему відвіданих уроків, свій варіант мети та варіант вчителя. Оформлення результатів: а) письмово порівняти мету уроку вчителя і власне її формулювання; б) визначити реалізацію виховних цілей, які були поставлені на урок. Визначити напрями (моральне, естетичне, трудове) і засоби (зміст, організація) виховної діяльності на уроці; в) зробити висновок: чи є відповідність між метою уроку та його змістом, системою роботи на уроці;

Перевірка зошитів учнів класу. *Завдання:* виділити типові помилки, допущені учнями даного класу та проаналізувати їх причини. Оформлення результатів: аналіз учнівських робіт записати у щоденнику спостережень за схемою: графа I - типова помилка; графа II - правило; графа III - прийом (метод) роботи

над помилкою на наступному уроці.

VII день. Спостереження і аналіз уроків вчителя інформатики з метою визначення їх типів і структури.

Завдання: визначення відповідності типу уроку його меті. Оформлення результатів: у щоденнику спостережень записати послідовність етапів уроків (макроструктуру) і методів (мікроструктуру), що використовувалися, за схемою: клас, предмет, тема уроку, мета уроку, хід уроку (графа I - зміст уроку із зазначенням етапів; графа II - методи навчання).

VIII день. Спостереження уроків учителя інформатики з метою аналізу організації системи контрольної діяльності. Завдання: визначення відповідності системи контрольної діяльності типу уроку, його меті, мікроструктурі. Оформлення результатів: у щоденнику спостережень записати основні прийоми контрольної діяльності, що використовувалися, за схемою: клас, предмет, тема уроку, мета уроку, хід уроку (графа I - зміст уроку із зазначенням етапів; графа II - прийоми контрольної діяльності).

Підготовка фрагменту уроку із застосуванням одного з методів активізації навчальної діяльності учнів. *Завдання:* обговорити із вчителем підготовлену розробку фрагменту уроку. Оформлення результатів: у щоденнику подати розробку фрагменту із зазначенням предмету, класу, теми, мети уроку, етапу, який розроблявся, та основними побажаннями вчителя.

IX день. Вивчення та узагальнення практичного досвіду вчителя інформатики. Завдання: використовуючи матеріали, що були отримані під час проходження всієї практики, зокрема відомості з відвіданих уроків та спілкування з учителем і його колегами представити узагальнення практичного досвіду вчителя інформатики.

X день. Підведення підсумків педпрактики. Оформлення документації педагогічної практики. Написання звіту про проходження пропедевтичної практики.

Індивідуальне завдання пропедевтичної практики: ознайомитися зі шкільним сайтом та внести пропозиції щодо його удосконалення (оформити письмово у щоденнику практики).

РОЗДІЛ III.

ПІДСУМКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

1. Вимоги до звіту про навчальну практику

Підсумковий етап пропедевтичної практики включає оформлення студентом звітної документації. Усі звітні матеріали здаються для перевірки методисту від випускової кафедри. Форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений методистом практики, оформлений щоденник спостереження, розроблені навчально-методичні матеріали.

Звіт має містити: 1) відомості про виконання студентом усіх запропонованих завдань; 2) результати виконання індивідуальних завдань; 3) висновки і пропозиції щодо поліпшення організації практики.

Звіт разом із щоденником практики студентом надається на перевірку методисту практики.

Залік у студентів приймається у закладі вищої освіти в термін, визначений навчальною частиною відповідного структурного підрозділу академії.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з навчального закладу.

2. Критерії оцінювання результатів проходження пропедевтичної практики

Навчальні досягнення студентів з педагогічної практики (пропедевтичної) оцінюються за модульно-рейтинговою

системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Робота студентів на всіх етапах пропедевтичної практики оцінюється в балах за видами роботи відповідно до критеріїв, що наведені нижче.

№ з/п	Зміст роботи	Рівень досягнень	min-max	Рейтинговий бал	Еквівалент оцінки за національною шкалою
1	Відвідування, спостереження та обговорення (оцінка за один день)	Задовільний	3-5	3	«3»
		Середній		4	«4»
		Високий		5	«5»
2	Щоденник (наявність та правильність заповнення щоденнику, повні, обгрунтовані педагогічні висновки, охайність оформлення)	Задовільний	12-20	10-14	«3»
		Середній		15-17	«4»
		Високий		18-20	«5»
3	Звіт	Задовільний	12-20	10-14	«3»
		Середній		15-17	«4»
		Високий		18-20	«5»
4	Додаткові бали (додаються за ініціативність, проявлену творчість під час розробки наочно-дидактичних матеріалів)	Задовільний	6-10	6	«3»
		Середній		7-8	«4»
		Високий		9-10	«5»
Загальна кількість балів			60-100		

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Поточний контроль здійснює методист протягом усієї практики (контроль часу перебування на базі практики, якість ведення поточних записів у щоденнику, вчасне виконання індивідуальних завдань тощо).

Форма контролю – не диференційований залік.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до індивідуального плану педагогічної практики (навчальної). Систему рейтингових балів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Національна шкала оцінювання	Оцінка з заліку
90-100	A	«відмінно»	«зараховано»
82-89	B	«добре»	
74-81	C		
64-73	D	«задовільно»	
60-63	E		
35-59	FX	«незадовільно»	«не зараховано»
0-34	F	«незадовільно»	

Зміст критеріїв оцінювання результатів навчальної пропедевтичної практики:

«**Зараховано**» (60 – 100 балів – А, В, С, D, E) виставляється, коли всі завдання практики виконані в повному обсязі, звіт оформлено за всіма вимогами й подано у встановлений термін. Виявлено вміння налагоджувати стосунки з учнями та вчителями, також продемонстрована активність та ініціативність під час проходження практики.

«**Не зараховано**» (1-59 балів F, FX) виставляється, якщо завдання практики не виконано або виконано в неповному обсязі. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Виявлені проблеми встановлення контакту з педагогічним колективом, учнями, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності.

Якщо студент не з'явився на пропедевтичну практику без поважних причин (5 і більше разів), то він не може претендувати на оцінення результатів його діяльності під час практики на 75 балів і вище.

Підведення підсумків практики

Загальна оцінка з пропедевтичної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

Загальна оцінка з пропедевтичної практики в балах в журналі обліку успішності, залікову відомість і залікову книжку заноситься і підписується методистом від кафедри з фаху.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ТА ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко О. О. Напрями інноваційних методів навчання інформатики у сучасній школі. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. №6. С. 34-35.

2. Барболіна Т. М. Шкільний курс інформатики та методика його викладання. Ч 1. 2007. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3982/1/Barbolina1.pdf>.

3. Безперервна пропедевтична педагогічна практика в умовах кредитно-модульної системи освіти: методичні рекомендації студентам практикантам. Харків: ХНПУ, 2006. 22 с.

4. Вавренюк Юлія. Аналіз кабінету інформатики. 2013. URL : <http://elar.fizmat.tnpu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/386/%20=0;V7%20:01V=5BC%20V=D%3E@%3C0B8:8.pdf?sequence=1>.

5. Васянович Г. Педагогіка вищої школи: Навч.-метод. посіб. Львів: Ліга Прес, 2003. 116 с.

6. Закон України «Про повну загальну середню освіту» . *Відомості Верховної Ради*. 2020, № 31, ст. 226. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

7. Закон України «Про вищу освіту». *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38, ст. 2004. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

8. Інформаційно-методичні матеріали для проведення педагогічної практики : Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. пед. спрямування / Укладачі: Захаренко С. О., Свириденко О. О. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького,

2013. 68 с.

9. Концепція розвитку педагогічної освіти. ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

10. Кравець Любов. Педагогічна практика як чинник професійного становлення майбутнього вчителя. *Педагогічні науки*. 2012. № 55. С. 80-86.

11. Круковець Є., Наумук І. Використання Інтернет-технологій на уроках інформатики. *Інформаційні технології в освіті та науці: зб. наук. пр.* 2017 1(9). С. 157-160.

12. Матвеева Л. Г. Школьный кабинет информатики. *Развитие науки и техники: механизм выбора и реализации приоритетов*. 2017. р. 186-189. URL : <https://aeterna-ufa.ru/sbornik/NK186-2.pdf#page=186>.

13. Михневич О. С. Аналіз наявної матеріально-технічної бази кабінету інформатики. 2015.

14. Міхеєв В. В. Лабораторні роботи з методики навчання інформатики. Ч.1. 2012.

15. Морзе Н. В. Метод демонстраційних прикладів при навчанні інформатики. 2002. URL : http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/28469/1/Morze_44-54.pdf.

16. Остапйовська І. І. Приклади завдань для позакласної роботи з інформатики у початковій школі. 2017. PhD Thesis. Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/13374/1/Pozaklasna-robota-z-inf-u-poch-shk.pdf>.

17. Освітні технології: Навч.-метод. посібник. За заг. ред.

О.М. Пехоти. Київ : «А.С.К.», 2002. – 255 с.

18. Отрошко Т. В. Організація позакласної та виховної роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій URL : http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/NzKp/2008_21/23.pdf.

19. Підгорна Т. В., Тополя Л. В. Педагогічна пропедевтична практика майбутніх учителів інформатики. *Наукові записки [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні науки*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. СХХІХ (129). С. 174-180.

20. Практика студентів ОКР «бакалавр» напряму підготовки 6.040302 «Інформатика*» / Г.Ф. Бонч-Бруєвич, Т.І. Носенко, Н.О. Терентьєва, О.А. Чала; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т суспільства. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 100 с.

21. Пропедевтична та педагогічні практики в системі професійної підготовки вчителя початкової школи: Методичні матеріали для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, та другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта / Авторський колектив: Л.С. Білецька, С.П. Гірняк, І.М. Кутняк, Л.Б. Колток, С.І. Луців / За загальною редакцією С.П. Гірняк. Дрогобич, 2018. 177 с.

22. Пропедевтична практика III курс : методичні рекомендації / упоряд. : Гриньова М. В., Малаканова Л. В., Сорокіна Г. Ю. Полт. нац. пед. ун-т. імені В. Г. Короленка. Полтава : ПП «Астроя». 2014. 53 с.

23. Семеніхіна О. В. Стендові матеріали з інформатики. 2012. URL : [http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/993/1/Stend%20inf%20\(sem sham udov yurch\)%202012%20ITM.pdf](http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/993/1/Stend%20inf%20(sem%20sham%20udov%20yurch)%202012%20ITM.pdf).

24. Товмасян М. Г. Кабинет інформатики. URL : http://shkol-u.narod.ru/akty/pasport_kab.pdf.

25. Чавалда М. О. Технічні характеристики та комплектація кабінету інформатики. 2014.

26. Шокалюк С. В., Мінтій І. С., Моїсеєнко М. В. Модельовання уроку інформатики майбутніми вчителями. *New computer technology*. 2018. №16. С. 84-93.

27. Шолом Г. І. Використання інноваційних методів навчання на уроках інформатики. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2011. №5. С. 11-13.

ДОДАТКИ

Додаток А

Схема індивідуального плану студента [20]

День тижня, число	Зміст роботи	Відмітка про виконання

Схема записів результатів щоденних спостережень:

1. Дата _____
2. План на день _____

Схема спостереження та аналізу відвіданого уроку

3. Спостереження уроку № ____

Мета _____

предмет _____

учитель _____

тема уроку _____

мета уроку _____

Хід та зміст уроку

1. **Початок уроку:** своєчасний початок уроку, наявність організаційного моменту, налаштування учнів на роботу, організація уваги і готовності учнів до роботи, наявність необхідного обладнання (крейда, ручки, зошити, підручники, наочні посібники тощо).

2. **Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку:** дотримання гігієнічних вимог (повітряного, теплового, світлового режимів тощо).

3. **Дотримання загальнопедагогічних вимог щодо уроку:** дидактичних, виховних, розвивальних, психологофізіологічних тощо.

4. **Тип і структура уроку:** доцільність обраного типу уроку з

погляду вивчення теми, відповідність компонентів уроку обраному типу, логічність та послідовність окремих етапів уроку, розподіл часу на уроці, психолого-педагогічне забезпечення цілісності та завершеності уроку.

5. Зміст уроку: відповідність теми уроку навчальній програмі; наявність чіткого, логічного плану уроку; зв'язок уроку з попереднім та наступним навчальним матеріалом, життям і досвідом учнів; доцільний відбір навчального матеріалу; актуалізація опорних знань учнів.

6. Реалізація на уроці основних дидактичних принципів навчання (науковості, наочності, зв'язку навчання з життям, систематичності та послідовності, доступності, врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, диференціації, міцності засвоєння знань, умінь, навичок, емоційності навчання тощо).

7. Раціональність і ефективність використання різноманітних методів та прийомів навчання (за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), за характером логіки пізнання (аналітичні, синтетичні, аналітикосинтетичні, індуктивні, дедуктивні, індуктивно-дедуктивні), за рівнем самостійної розумової діяльності (проблемний виклад, проблемні ситуації, частково-пошуковий метод, дослідницький метод).

8. Продуктивність та різноманітність видів навчально-пізнавальної діяльності учнів (індивідуальної, парної, групової, колективної, усної, письмової тощо).

9. Раціональність та ефективність засобів навчання (слово вчителя, підручники, навчальні посібники, різні види наочності тощо).

10. Особливості розумової діяльності учнів на уроці:

а) формування уваги: співвідношення мимовільної і довільної уваги; б) місце пам'яті у розумовій діяльності учнів; навчання школярів методів і прийомів запам'ятовування; використання прийомів для активізації різних видів пам'яті (образної, словесно-звукової, емоційної, механічної) та видів запам'ятовування.

11. Формування пізнавального інтересу учнів на уроці:

створення проблемних ситуацій, пізнавальні ігри, використання творів мистецтва і літератури, порівняння й аналогії, навчальні дискусії, ефект здивування, емоційність тощо.

12. Реалізація на уроці основних складових виховання

(розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного, екологічного, правового).

13. Раціональність та ефективність методів і прийомів контролю знань, умінь, навичок

(усна перевірка, письмова перевірка, тестова перевірка, практична перевірка тощо).

14. Обґрунтоване та мотивоване оцінювання навчальної діяльності учнів

(відповідно до критеріїв оцінювання з навчального предмету за 12-бальною системою).

15. Поведінка вчителя на уроці:

вміння організувати навчальну діяльність учнів, забезпечити трудову дисципліну; вміння розподіляти та зосереджувати увагу, діяти у публічній ситуації; вміння активного слухання; комунікативні вміння; володіння педагогічним тактом; володіння педагогічною технікою; культура педагогічного спілкування; толерантність; культура педагогічного мовлення; темп роботи; стиль і тон роботи (жвавий, рішучий, повільний, байдужий); спостережливість, винахідливість, емоційність.

16. Завершення уроку: підсумок уроку, мотивоване

виставлення оцінок, повідомлення домашнього завдання, проведення інструктажу щодо його виконання, запис на дошці та учнями у щоденниках.

17. Результат уроку: досягнення мети; виконання плану уроку; якість знань, умінь і навичок учнів; освітнє, виховне, розвивальне значення уроку.

4. Підведення підсумків.

Приклад індивідуального графіку роботи на тиждень

Понеділок	Вівторок
<p>1. Знайомство із ЗЗСО (відомості про нього, розклад уроків інформатики, дзвінків).</p> <p>2. Знайомство із кабінетом інформатики (наявні плакати, програмне забезпечення).</p> <p>3. Знайомство з вчителями інформатики.</p> <p>4. Знайомство із календарним плануванням.</p> <p>5. Планування роботи на тиждень.</p> <p>6. Оформлення щоденника педагогічних спостережень.</p> <p>7. Консультація з методистом практики.</p>	<p>1. Відвідування 3 уроків інформатики.</p> <p>2. Проаналізуйте їх щодо реалізації на них принципів навчання.</p> <p>3. Оформіть результати: 1) у щоденнику запишіть тему, триедину мету, обладнання уроку (з конспекту вчителя). 2) законспектуйте хід уроку (для цього сторінку поділіть на дві частини (у першій частині - занотуйте конспект уроку, а у другій - зазначте, який принцип навчання є домінуючим); 3) письмово зробіть висновок: у чому проявляється системний підхід до принципів навчання на уроці інформатики? (тезово дайте відповідь).</p> <p>4. Розробіть зміст бесіди пізнавального характеру з учнями 2-9 класів (перелік питань) (зміст бесіди та її перебіг тезово запишіть у щоденник).</p> <p>5. Консультація з методистом практики.</p>

Схема аналізу календарного плану

1. Назва навчального предмету.
2. Загальна кількість годин, відведених на предмет.
3. Кількість годин на тиждень.
4. До якої групи навчальних предметів належить.
5. Співвідношення теоретичних знань та практичних умінь і навичок.
6. Можливості предмету у розумовому розвитку дітей.
7. Кількість запланованих лабораторних і практичних робіт.
8. Виховні можливості предмету.
9. Необхідність у засобах: навчальні прилади, ТЗН, таблиці, дошка та ін.
10. Міжпредметні зв'язки.

**Орієнтовна програма психолого-педагогічного аналізу
виховного заходу, колективної творчої справи (КТС)**

[8, с. 44-46]

Перелік питань для аналізу виховного заходу

1. Чіткість визначення мети та завдань виховного заходу.
2. Чи доцільно виділені основні частини, етапи і елементи виховного заходу, що забезпечують його ефективність? Визначення провідного, системоутворюючого етапу (елементу), а також другорядних, що використовуються для його здійснення.
3. Чи пов'язані між собою етапи (елементи) виховного заходу?
4. Доцільність мікроструктури кожного етапу (зміст, методи, прийоми) у контексті реалізації виховних завдань.
5. Чи пов'язано виконання завдань кожного етапу з виконанням завдань наступного етапу, а також із досягненням кінцевої мети?
6. Чи взаємодія етапів, елементів виховного заходу впливає на кінцевий результат?
7. Місце і роль виховного заходу у системі діяльності учнівського колективу. Педагогічна доцільність виховного заходу з точки зору вирішення конкретних виховних завдань, що стоять перед учнівським колективом.

8. Висновки і оцінка проведеного виховного заходу, відповідно до отриманих результатів.
9. Пропозиції щодо ліквідації недоліків, шляхи їх подолання.

Зміст і методика проведення виховного заходу, колективної творчої справи

- відповідність змісту заняття поставленій меті;
- пізнавальна і виховна цінність підібраного матеріалу;
- чіткість, емоційна насиченість організованість, інтерес дітей, їх активність;
- методи і прийоми, які були використані, їх відповідність віковим та індивідуальним особливостям учнів, рівню розвитку дітей даного класу;
- зв'язок питань, які розглядались з проблемами класу і оточуючого середовища;
- які нові знання, уміння і навички здобули учні в процесі підготовки і проведення даної КТС;
- які почуття і переконання сформувались у них;
- чи сприяв даний захід формуванню моральних якостей, інтелектуальних, естетичних почуттів, формуванню громадської думки, взаємовідносин, підвищення культурного рівня;
- як здійснювався педагогічний вплив під час проведення КТС на індивідуальну та колективну свідомість учнів, їх активність, відповідальність, організованість, контакт з аудиторією, зацікавленість або пасивність, емоційне забезпечення;
- які види діяльності були основними під час даної виховної форми роботи. Особливості особистості вихователя,

який проводив заняття: впевненість, емоційність, контакт з учнями, знання учнів, їх моральних якостей, вчинків, мотивів поведінки.

Вимоги до організаційної і комунікативної діяльності учителя і його особистісних якостей:

- організація підготовчої роботи;
- які власні здібності і уміння продемонстрував педагог (організаторські, музичні, прикладні тощо);
- які методи і форми заохочення дітей були використані до проведення даної КТС, як були враховані індивідуальні можливості кожного учня;
- які методи і прийоми використані у ході проведення: ігри, змагання тощо, їх доцільність. Чи сприяли вони розвитку дитячої ініціативи, активності, інтересу, творчості, самостійності, бажанню розкрити свої можливості у різних видах діяльності;
- провідна роль педагога у підготовці і проведенні КТС;
- чи відповідала методика проведення заходу виховній меті і завданням, віковим та індивідуальним особливостям дітей, особистісно-орієнтованому вихованню у цілісному педагогічному процесі;
- загальна оцінка, підсумки результатів проведеної роботи;
- причини успіхів, невдач;
- висновки, пропозиції, рекомендації до подальшої творчої колективної виховної роботи з учнями;
- педагогічна цінність проведеного заняття, його значення для наступного розвитку колективу і окремих вихованців по удосконаленню подальшої виховної роботи з ними.

Зміст звіту

1. Оцінка організації практики; загальна характеристика матеріальної бази школи, класу інформатики.

2. Інформація про ознайомлення з нормативними документами школи.

3. Опис проходження педагогічної практики. Інформація про виконану роботу (кількість відвіданих занять за період практики, спостереження за освітнім процесом, спостереження та аналіз уроків і позаурочної роботи вчителя; спостереження за виховними заходами, виконання практичних завдань. Що найбільш запам'яталося і сподобалося, які є зауваження.

4. Аналіз методичної роботи, проведеної студентом-практикантом у класі. Вивчення та використання кращого досвіду вчителів інформатики (наведення конкретних прикладів).

5. Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні майбутнього вчителя інформатики. Пропозиції щодо вдосконаленню змісту та організації пропедевтичної практики.

ЗВІТ про пропедевтичну практику

1. Практику проходив з _____

2. Відвідав _____ уроків.

3. Результати цих занять

4. Ознайомився з такими нормативними документами :

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Факультет соціально-педагогічних наук та іноземної філології
Кафедра інформатики

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
студентки II курсу групи 211 ін Оксани ПАВЛЕНКО,
яка проходила пропедевтичну практику
у період з _____ по _____ 202_ р.

Оцінка за практику: кількість балів (цифрами і словами)

Керівник практики _____
(підпис) (ім'я та прізвище)

Харків, 202_

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Факультет соціально-педагогічних наук та іноземної філології
Кафедра інформатики

Щоденник пропедевтичної практики

студента _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

спеціальність _____

курсу _____ групи _____

Практика проводилась з _____ по _____ 202__ р.

Харків 202__

Навчально-методичне видання

***Хміль Наталія Анатоліївна
Русскін Володимир Михайлович***

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА:

методичні настанови для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності 014.09 Середня освіта
(Інформатика)

За достовірність викладеного матеріалу відповідають автори

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку 00.00.2000 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Друк ризографічний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк..... Наклад 300 прим. Зам. № .

Надруковано у друкарні ФОП Тарасенко В. П.
Свідоцтво № 24800170000043751 від 21.01.2002 р.
61124, м. Харків, вул. Зернова, 6/267.
Тел.: (0572) 52-82-11